

POP Pankki -ryhmä
PUOLIVUOSIKATSAUS
1.1.–30.6.2019

SISÄLTÖ

Toimitusjohtajan katsaus.....	3
POP Pankki -ryhmä ja POP Pankkien yhteenliittymä	4
Toimintaympäristö	4
Keskeiset tapahtumat ensimmäisellä vuosipuoliskolla	5
POP Pankki -ryhmän tulos ja tase	6
POP Pankki -ryhmän keskeiset tunnusluvut.....	6
Toimintasegmenttien kehitys.....	7
POP Pankki -ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema	9
POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuuden yhteenveto	12
Loppuvuoden näkymät	13
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	13
PUOLIVUOSIKATSAUS 1.1.–30.6.2019	14
POP Pankki -ryhmän tuloslaskelma.....	14
POP Pankki -ryhmän laaja tuloslaskelma	15
POP Pankki -ryhmän tase	16
Laskelma POP Pankki -ryhmän oman pääoman muutoksista	17
POP Pankki -ryhmän rahavirtalaskelma	18
LIITETIEDOT	20
LIITE 1 POP Pankki -ryhmä.....	20
LIITE 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	21
LIITE 3 POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit.....	23
LIITE 4 Korkotuotot ja -kulut.....	27
LIITE 5 Palkkiotuotot ja -kulut, netto	28
LIITE 6 Sijoitusten nettotuotot.....	29
LIITE 7 Vakuutuskate	30
VAROJA JA VELKOJA KOSKEVAT LIITETIEDOT	31
LIITE 8 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	31
LIITE 9 Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	33
LIITE 10 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.....	35
LIITE 11 Vakuutusvelka	38
LIITE 12 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	39
LIITE 13 Annetut vakuudet	39
LIITE 14 Taseen ulkopuoliset sitoumukset.....	39
LIITE 15 Lähipiiritiedot.....	39

Digitaalisten kanavien merkitys tulee korostumaan tulevina vuosina.

POP Pankki -ryhmä teki parhaan puolivuosituloksensa yhteenliittymän perustamisen jälkeen. Tulos ennen veroja oli 18,8 miljoonaa euroa, kun se edellisen vuoden vastaavalla ajanjaksolla oli 10,8 miljoonaa euroa. Myös vakavaraisuus säilyi vahvana. Yhteenliittymän ydinvakavaraisuus CET 1 oli 20,3 prosenttia.

POP Pankki -ryhmän luottokanta jatkoi vakaalla kasvurallalla. Vuoden alkupuoliskon aikana luottokanta kasvoi 2,4 prosenttia 3 556,7 miljoonaan euroon. Luottokannan riskitaso säilyi kuitenkin matalana. Myös talletuskanta kasvoi, mutta maltillisemmat 0,9 prosenttia.

Liiketoiminnan tuottoja POP Pankki -ryhmälle kertyi 9,4 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna, yhteensä 68,8 miljoonaa euroa. Merkittävä osa tulosparrannuksesta muodostui sijoitusten nettotuottojen kasvusta. Myös korkokate vahvistui huolimatta haastavasta korkoympäristöstä.

POP Pankki -ryhmän uusi digitaalinen kulutusluotto POP Pikalaina on vastannut hyvin asiakastarpeisiin ja sen alkuvuoden myynti ylitti odotuksemme. Tulevina vuosina odotamme POP Pikalainan tukevan ryhmän korkotuottojen kehitystä. Digitaalisten kanavien merkitys pankki-

palvelujen ostamisessa tulee muutenkin korostumaan tulevina vuosina.

POP Pankki -ryhmän digitaalinen vakuutusyhtiö Suomen Vahinkovakuutus Oy ylsi ensimmäistä kertaa positiiviseen puolivuositulokseen. Vuoden 2012 lopulla toimintansa aloittanut yhtiö on ketterällä ja tehokkaalla toiminnallaan kasvattanut asiakasmääräänsä hankkien alkuvuoden aikana kuukausittain keskimäärin 4 200 uutta asiakasta.

Keväällä käynnistimme peruspankkijärjestelmämme uudistushankkeen. Neuvottelut uudesta modernista peruspankkijärjestelmästä saatiin tammikuussa päätökseen. Uuden järjestelmän myötä voimme jatkossa kehittää pankkipalveluitamme ketterästi ja asiakaslähtöisesti eri kanavissa. Tavoitteena on, että uusi järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2021.

Haluan kiittää asiakkaitamme, henkilökuntaamme, hallintoamme ja yhteistyökumppaneitamme menestyksekkästä alkuvuodesta.

Pekka Lemettinen

Toimitusjohtaja, POP Pankkiliitto

POP Pankki -ryhmä ja POP Pankkien yhteenliittymä

POP Pankki -ryhmä on suomalainen finanssiryhmä, joka tarjoaa vähittäispankkipalveluja henkilöasiakkailla, pienyrityksille, maa- ja metsätalousyrityksille sekä vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille. POP Pankki -ryhmän tavoitteissa korostuu terveen ja kannattavan liiketoiminnan lisäksi asiakaskokemuksen kehittäminen. POP Pankki -ryhmällä tarkoitetaan 31.12.2015 syntynyttä uutta juridista kokonaisuutta, jonka muodostavat POP Pankit ja POP Pankkiliitto osk sekä näiden määräysvallassa olevat yhteisöt. POP Pankki -ryhmästä laaditaan IFRS-standardien mukainen tilinpäätös. POP Pankki -ryhmän merkittävimmät asiakasliiketoimintaa harjoittavat yhtiöt ovat:

- 26 POP Pankkiliitto osk:n jäsenosuuspankkia, jotka käyttävät markkinointinimeä POP Pankki
- Bonum Pankki Oyj, joka on POP Pankkien keskusluottolaitos ja POP Pankkiliitto osk:n tytäryhtiö
- Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka käyttää aputoiminimeä POP Vakuutus.

POP Pankit ja Bonum Pankki Oyj ovat POP Pankkien yhteenliittymän keskusyhteisö POP Pankkiliitto osk:n jäsenluottolaitoksia. POP Pankki -ryhmään kuuluvat POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy, jotka eivät ole keskinäisen yhteisvastuun piirissä.

POP Pankki -ryhmän rakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia katsauskaudella.

Toimintaympäristö

Alkuvuoden 2019 aikana talouden kasvuvauhti on hidastunut. Maailmantaloudessa epävarmuutta ovat kasvattaneet USA:n ja Kiinan kiristyneet kauppasuhteet sekä USA:n linja käyttää tullitariffeja herkästi poliittisena ja taloudellisena painostuskeinona. USA:lla on ratkaisemattomia kauppakiistoja myös EU:n kanssa. Britannian jälleen lykkääntynyt ja ehdoiltaan avoin EU-ero uhkaa euroalueen talouden kehitystä.

Euroopan keskuspankki on jatkanut markkinoiden tukemista velkakirjaostoilla ja erityisrahoitustoimilla. Odotukset korkojen noususta euroalueella ovat jälleen siirtyneet selvästi kauemmaksi tulevaisuuteen. Lyhyiden markkinakorkojen negatiivinen taso ja rahoituksen hyvä saatavuus kuitenkin tukevat osake- ja kiinteistömarkkinoita.

Alkuvuoden aikana Suomen talouskasvu on hidastunut selvästi viime vuodesta. Viennin parantunut kilpailukyky kuitenkin tukee edelleen Suomen vientiyrityksiä. Pitkän aikavälin tarkastelussa poikkeuksellisen vilkas rakentaminen kotimaassa jatkuu, mutta uusien rakennuslupien hakumäärät indikoivat vauhdin hidastumista.

Kuluttajien ostovoima on jatkanut myönteistä kehitystään ennen kaikkea siksi, että kohentunut työllisyystilanne ja palkankorotukset ovat kasvattaneet palkkasummaa ja inflaatiovauhti ei ole kiihtynyt. Työttömyyden lasku on kuitenkin hidastumassa, koska jäljellä olevien työttömien työllistäminen on haastavampaa. Säästäminen on vihdoin kääntynyt kasvuun, joten kulutuskysyntä ei juuri kasva.

Maatalouden yleistilanne jatkuu haastavana. Maatalouden rakennemuutoksen ennakoidaan jatkuvan ja tilakokojen kasvavan. Metsä- ja biotalouden investoinnit sen sijaan ovat kasvussa ja alan kehitysnäkymät ovat lupaavia. Ilmastonmuutostrendi korostaa alan merkitystä.

Matala korkotaso tukee edelleen asuntomarkkinoita ja asuntokauppojen määrä on pysynyt kohtuullisella tasolla. Myös rakentaminen jatkuu vielä tänä vuonna kasvukeskuksissa vahvana, vaikka haettujen rakennuslupien määrän lasku ennakoii asuntorakentamisen hidastumista. Pääkaupunkiseudun ja kasvukeskusten ulkopuolella asuntojen hintakehitys on kuitenkin vaatimatonta.

Keskeiset tapahtumat ensimmäisellä vuosipuoliskolla

POP Pankki -ryhmän peruspankkijärjestelmien uudistus käynnistyi

POP Pankki -ryhmä panostaa merkittävästi peruspankkijärjestelmien uudistamiseen yhteistyössä Säästöpankkiryhmän ja Oma Säästöpankin kanssa. Järjestelmän toimittaa yhdysvaltalainen Cognizant, jolla on laaja kokemus pankkijärjestelmien implementoinneista eri maissa. Kolmen pankkiryhmän yhteinen järjestelmäuudistusprojekti käynnistyi keväällä 2019, ja sen arvioidaan jatkuvan vuoteen 2021 asti. Projektin tavoitteena on uudistaa nykyiset pankkijärjestelmät, mikä mahdollistaa digitaalisten palvelujen tehokkaan kehittämisen tulevaisuudessa.

Osana peruspankkijärjestelmien uudistusta POP Pankki -ryhmä ja muut omistajat myivät IT-palvelutoimittaja Samlinkin osakkeet Cognizantille 1.4.2019. Osakaupalla ei ole vaikutusta POP Pankki -ryhmän vuoden 2019 tulokseen, koska osakkeet on luokiteltu käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattaviin osakkeisiin.

POP Pankkien rahastotarjonta laajenee edelleen

POP Pankit laajensivat rahastotarjontaansa maaliskuussa 11 uudella POP-rahastolla. Uudet rahastot sopivat niin kokeneille sijoittajille hajautukseen kuin uusille asiakkaille kuukausisäästämiseen. Uusien tuotteiden myötä POP Pankit pystyvät tarjoamaan erittäin monipuolisen rahastovalikoiman sekä perinteisillä että kehittyvillä markkinoilla ja reaaliomaisuudessa.

Digitaalisten palveluiden kehitys jatkuu

POP Pankki -ryhmä jatkoi digitaalisten palveluiden kehittämistä. POP Mobiiliin tuotiin uusia ominaisuuksia, kuten verkkopalkka ja e-laskut sekä sähköisen asiointin konseptia verkossa kehitettiin entistä kokonaisvaltaisemmaksi. Loppuvuodesta 2018 lanseerattu täysin digitaalinen POP Pikalaina on vastannut hyvin asiakastarpeisiin ja tuotteen myynti alkuvuonna on ylittänyt sille asetetut odotukset. Lisäksi POP Pankki -ryhmä on valmistautunut maksupalveludirektiivin (PSD2) vaatimusten täyttämiseen ja osana tätä valmistautumista tarjoaa kolmansien osapuolien käyttöön kehittäjäportaalien, jossa palveluntarjoajat voivat portaalien kautta testata omia sovelluksiaan pankin tarjoamaa PSD2-testirajapintaa vasten.

Vakuustoitominnan tulos kääntyi positiiviseksi

POP Pankki -ryhmään kuuluvan vakuutusyhtiön Suomen Vahinkovakuutus Oy:n asiakasmäärän kasvu jatkui vahvana ja yhtiöllä oli katsauskauden päättyessä yli 137 000 asiakasta. Vuoden 2012 lopulla toimintansa aloittanut vakuutusyhtiön saavutti katsauskaudella ensimmäistä kertaa positiivisen puolivuosituloksen. Yhtiö on kasvanut määrätietoisesti ja parantanut koko ajan kannattavuuttaan hyödyntäen digitaalista liiketoimintamalliaan.

Luottoluokitukset

S&P Global Ratings (S&P) vahvisti toukokuussa Bonum Pankki Oyj:n pitkäaikaisen investointitason (investment grade) luottoluokituksen tasolle BBB ja lyhytaikaisen luottoluokituksen tasolle A-2. Näkymät ovat edelleen vakaat. S&P:n antama vakaa näkymä kuvastaa POP Pankki -ryhmän vahvaa vakavaraisuutta sekä odotuksia yhteenliittymän myötä paranevasta tehokkuudesta.

POP Pankki -ryhmän tulos ja tase

POP Pankkien yhteenliittymä aloitti toimintansa 31.12.2015. Alkanut tilikausi on yhteenliittymän neljäs toimintavuosi.

POP Pankki -ryhmän keskeiset tunnusluvut

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018	1.1.–31.12.2018
Liikevaihto	75 784	67 239	126 689
Korkokate	33 622	31 969	65 391
% liikevaihdosta	44,4 %	47,5 %	51,6 %
Tulos ennen veroja	18 808	10 804	11 569
% liikevaihdosta	24,8 %	16,1 %	9,1 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	68 837	59 396	111 643
Liiketoiminnan kulut yhteensä	51 085	49 520	96 871
Kulu-tuottosuhte	74,2 %	83,4 %	86,8 %
Taseen loppusumma	4 483 381	4 327 918	4 409 518
Oma pääoma	500 930	484 748	483 788
Kokonaispääoman tuotto, ROA %	0,7 %	0,4 %	0,2 %
Oman pääoman tuotto, ROE %	6,1 %	3,4 %	1,8 %
Omavaraisuusaste, %	11,2 %	11,2 %	11,0 %
Ydinvakavaraisuussuhde, (CET1) %	20,3 %	20,8 %	20,5 %
Vakavaraisuussuhde, (TC) %	20,5 %	21,1 %	20,8 %
Arvonlentumistappiot luotoista ja muista saamisista	1 050	928	-3 195

Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty POP Pankki -ryhmän toimintakertomuksen ja yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 31.12.2018 sivuilla 21–22.

POP Pankki -ryhmän tuloskehitys (vertailukausi 1.1.–30.6.2018)

POP Pankki -ryhmän tulos ennen veroja kasvoi edelliskauteen verrattuna 8,0 miljoonalla 18,8 (10,8) miljoonaan euroon. Katsauskauden tulos oli 15,1 (8,2) miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan yhteenlasketut tuotot verrattuna vertailukauteen kasvoivat 15,9 prosenttia 68,8 (59,4) miljoonaan euroon. Korkokate vahvistui 5,2 prosenttia 33,6 (32,0) miljoonaan euroon. Korkokatetta paransivat etenkin talletusvarainhankinnan pienentyneet korkokulut. Korkotuottoja kertyi katsauskaudelta yhteensä 38,1 (37,5) miljoonaa euroa ja korkokuluja 4,5 (5,5) miljoonaa euroa. Palkkiotuottojen ja -kulujen nettomäärä säilyi edellisvuoden tasolla ja oli 15,0 (15,1) miljoonaa euroa.

Merkittävä osa tuottojen kasvusta kertyi käypään arvoon

tulosvaikutteisesti arvostettavien rahasto- ja osakesijoitusten arvonnousuista. Sijoitusten nettotuotot olivat 10,7 (3,9) miljoonaa euroa, jossa kasvua vertailukauteen 177,2 prosenttia. Alkuvuoden aikana kirjattujen arvostusvoittojen ja -tappioiden yhteismäärä oli 6,2 miljoonaa euroa. Vakuutuskauteen kasvoi 5,4 (4,5) miljoonaan euroon. Vakuutuskauteen kasvuun vaikuttivat positiivisesti kesäkuussa päivitetty vastuuelan laskentaperusteet. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 4,1 (4,0) miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan yhteenlasketut kulut kasvoivat 3,2 prosenttia 51,1 (49,5) miljoonaan euroon. Henkilöstökulut olivat 21,0 (20,1) miljoonaa euroa ja liiketoiminnan muut kulut olivat edellisvuoden tasolla 26,2 (26,1) miljoonassa eurossa. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä kasvoivat 4,0 (3,3) miljoonaan euroon. Kasvu johtui IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin mukaisesta kirjauskäytäntöjen muutoksesta, joka pienentää vastaavasti liiketoiminnan muita kuluja.

Rahoitusvarojen arvonalentumistappioita tuloutettiin katsauskaudella nettomääräisesti yhteensä 1,1 (0,9) miljoonaa euroa. Arvonalentumistappiot muodostuvat saamisista ja saamistodistuksista kirjattavien odotettavissa olevien luottotappioiden muutoksesta sekä toteutuneista luottotappioista. Katsauskaudella lainasaamisista kirjattujen odotettavissa olevien luottotappioiden määrä pieneni, mikä paransi tulosta 2,1 (2,4) miljoonaa euroa. Lopullisia luottotappioita kirjattiin alkuvuoden aikana 1,0 (1,4) miljoonaa euroa.

POP Pankki -ryhmän tase (vertailutieto 31.12.2018)

POP Pankki -ryhmän tase oli katsauskauden päättyessä 4 483,4 (4 409,5) miljoonaa euroa. Ryhmän luottokanta kasvoi katsauskaudella 2,4 prosenttia ja oli 3 556,7 (3 473,3) miljoonaa euroa. Talletukset kasvoivat alkuvuoden aikana 0,9 prosenttia 3 700,0 (3 666,5) miljoonaan euroon.

POP Pankki -ryhmän oma pääoma oli katsauskauden lopussa 500,9 (483,8) miljoonaa euroa. POP Pankit maksoivat osuuspääomalle korkoja vuodelta 2018 yhteensä 1,1 (1,2) miljoonaa euroa. Jäsenosuuksien lisäksi POP Pankit ovat laskeneet liikkeeseen POP Osuuksia. POP Osuus on osuuskuntalain mukainen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. POP Pankit ovat laskeneet liikkeeseen POP Osuuksia yhteensä 55,1 (55,3) miljoonaa euroa. POP Pankkien kansallisissa tilinpäätöksissä omaan pääomaan luettavat lisäosuudet 21,0 (21,4) miljoonaa euroa luokitellaan IFRS-periaatteiden mukaisesti vieraaseen pääomaan ja lisäosuuksille maksettavat korot jaksotetaan korkokuluihin. POP Pankkien osuuspääoma oli katsauskauden päättyessä yhteensä 64,4 (64,7) miljoonaa euroa.

Toimintasegmenttien kehitys

POP Pankki -ryhmässä liiketoimintaa seurataan kahdella toimintasegmentillä: pankkitoiminta ja vakuustoittoiminta.

PANKKITOIMINTA

POP Pankki -ryhmän pankkitoimintasegmentin muodostavat vähittäispankkitoimintaa harjoittavat POP Pankit ja niiden keskusluottolaitoksena toimiva Bonum Pankki Oyj. POP Pankeilla oli katsauskauden lopussa 249,9 tuhatta asiakasta (vuoden 2018 lopussa 251,0 tuhatta

asiakasta). Asiakkaista 85,2 (85,0) prosenttia on yksityisasiakkaita, 8,3 (8,3) prosenttia yrityksiä ja 3,1 (3,4) prosenttia maa- ja metsätalousasiakkaita. Asiakkaista 89,2 (88,5) tuhatta oli katsauskauden lopussa myös POP Pankkien jäseniä. POP Pankeilla oli katsauskauden lopussa 79 konttoria ja palvelupistettä.

POP Pankki -ryhmässä jatkettiin digitaalisten palveluiden kehittämistä verkko- ja mobiilipalveluissa. Ryhmän ensimmäinen täysin digitaalinen tuote, kaikkien pankkien asiakkaille soveltuva digitaalinen kulutusluotto POP Pikalaina lanseerattiin loppuvuodesta 2018. Tuote vastasi hyvin asiakastarpeeseen ja katsauskauden aikana tuotteen myynti ylitti sille asetetut odotukset.

Ryhmässä jatkettiin myös pankkitoiminnan tuotevalikoiman päivittämistä erityisesti säästämisen tuotteiden osalta tuomalla pankkien asiakkaille uusia rahastossijoituskohteita. Uusien tuotteiden myötä POP Pankit kykenevät tarjoamaan asiakkailensa tehokkaan rahastovalikoiman, joka mahdollistaa sijoitusten hajauttamisen sekä kehittyneille että kehittyville markkinoilla ja realiomaisuuteen. Tuotevalikoiman uudistaminen on vaikuttanut positiivisesti POP Pankkien säästämistuotteiden myyntiin.

POP Pankki -ryhmän keskusluottolaitos Bonum Pankki oli ensimmäisten pankkien joukossa Suomessa välittämässä euroalueen reaaliaikaisia pikamaksuja, kun ensimmäiset SEPA-pikasiirrot vastaanotettiin toukokuussa. Lisäksi POP Pankki -ryhmä on valmistautunut maksupalveludirektiivin (PSD2) vaatimusten täyttämiseen ja osana tätä valmistautumista tarjoaa kolmansien osapuolien käyttöön kehittäjäportaalin, jossa palveluntarjoajat voivat portaalin kautta testata omia sovelluksiaan pankin tarjoamaa PSD2-testirajapintaa vasten. Panostukset digitaalisen liiketoiminnan kehittämiseen ja järjestelmäparannuksiin lisäsivät alkuvuoden aikana merkittävästi aineettomien hyödykkeiden määrää.

Pankkitoiminnan tulos (vertailukausi 1.1.–30.6.2018)

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 7,1 miljoonaa euroa suurempi kuin vertailukaudella, yhteensä 17,0 (9,9) miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan kulu-tuotto-suhde oli 73,6 (82,8) prosenttia.

Pankkitoiminnan tuotot kasvoivat 15,1 prosenttia ja olivat yhteensä 62,9 (54,7) miljoonaa euroa. Korkokate vahvistui vertailukaudesta ja oli 33,4 (31,8) miljoonaa euroa. Korkokatetta paransivat etenkin talle-

tusvarainhankinnan pienentyneet korkokulut. Pankkitoiminnan palkkiotuottojen ja -kulujen nettomäärä oli 15,3 (15,4) miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan sijoituksesta kertyi nettotuottoja alkuvuoden aikana yhteensä 10,2 (4,0) miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edellisvuoteen 155,5 prosenttia. Kasvu johtui käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahasto- ja osakesijoitusten arvomuutoksista. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 4,0 (3,4) miljoonaa euroa.

Pankkitoiminnan kulut kasvoivat 2,9 prosenttia ja olivat yhteensä 47,0 (45,6) miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan henkilöstökulut olivat 15,3 (14,7) miljoonaa euroa ja liiketoiminnan muut kulut 29,3 (28,7) miljoonaa euroa. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä kasvoivat 9,5 prosenttia 2,4 (2,2) miljoonaa euroon. Poistojen kasvu johtui IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin mukaisesta kirjauskäytäntöjen muutoksesta, joka pienensi vastaavasti liiketoiminnan muita kuluja vertailukauteen nähden.

Arvonalentumistappioiden muutoksena tuloutettiin katsauskaudella 1,1 (0,9) miljoonaa euroa. Lainoista ja takauksista sekä taseen ulkopuolisista eristä laskettujen odotettavissa olevien luottotappioiden määrä pieneni katsauskaudella 2,0 miljoonaa euroa, mikä paransi tulosta. Saamistodistuksista laskettujen odotettavissa olevien luottotappioiden määrässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Lopullisia luottotappioita kirjattiin alkuvuonna 1,0 (1,4) miljoonaa euroa.

Pankkitoiminnan varat ja velat (vertailutieto 31.12.2018)

Pankkitoiminnan varat olivat kesäkuun lopussa 4 509,3 (4 444,2) miljoonaa euroa (+1,5 %). Pankkitoiminnan luottokanta kasvoi katsauskaudella 2,4 prosenttia 3 559,2 (3 475,8) miljoonaa euroon. Talletuskanta oli 3 706,3 (3 672,3) miljoonaa euroa (+0,9 %). Henkilöasiakkaille myönnettyjen luottojen osuus luottokannasta oli 67,0 (67,0) prosenttia, yritysten osuus 17,3 (17,0) prosenttia ja maatalousyrittäjien osuus 15,7 (16,0) prosenttia.

VAKUUTUSTOIMINTA

POP Pankki -ryhmän vakuutustoimintasegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy, jonka liiketoiminnan kasvu jatkui vahvana.

Suomen Vahinkovakuutus Oy:n asiakasmäärä kasvoi katsauskauden alun 124,6 tuhannesta asiakkaasta 137,9 tuhanteen asiakkaaseen. Yhtiö sai uusia vakuutusasiakkaita alkuvuoden aikana keskimäärin 4 200 kuukaudessa. Alkuvuoden aikana vakuutustoiminnassa onnistuttiin parantamaan liikekulusuhdetta toimintaa tehostamalla. Yhtiössä kehitettiin myynnin toimintamalleja ja edistettiin markkinoinnin ja korvauskäsittelyn automaatiota. Myös POP Vakuutus -brändi uudistettiin alkuvuodesta.

Vakuutustoiminnan tulos (vertailukausi 1.1.–30.6.2018)

Kaksi vuotta sitten käynnistynyt ajoneuvovakuutusten hintakilpailu näkyi yhä liikennevakuutusten laskeneina keskihintoina. Katsauskauden tulos ennen veroja kuitenkin vahvistui vertailukaudesta ja oli 0,6 (-0,7) miljoonaa euroa. Tulokseen vaikuttivat positiivisesti kesäkuussa tehdyt vastuuvelan laskentaperusteiden muutokset, jotka paransivat vakuutuskatetta. Vakuutustoiminnan vahinkosuhte heikkeni hieman ollen 73,6 (73,3), mutta liikekulusuhde parani 4,5 prosenttiyksikköä ja oli 28,8 (33,3).

Vakuutuskatteeksi muodostui 5,4 (4,5) miljoonaa euroa, jossa parannusta edellisvuodesta oli 19,6 prosenttia. Vakuutusmaksutulo (brutto) kasvoi vertailukaudesta 22,7 prosenttia 25,3 (20,6) miljoonaa euroon ja korvauskulujen yhteismäärä 15,0 (12,4) miljoonaa euroa oli 20,8 prosenttia korkeampi kuin vertailukaudella. Myös vakuutustoiminnan sijoitusten nettotuotot kasvoivat ja olivat 0,8 (0,2) miljoonaa euroa.

Vakuutustoiminnan varat ja velat (vertailutieto 31.12.2018)

Vakuutustoiminnan varat kasvoivat 11,8 prosenttia 68,8 (61,6) miljoonaa euroon. Vakuutusvelka kasvoi 17,0 prosenttia 38,0 (32,5) miljoonaa euroon. Vahinkovakuutustoiminnan velat olivat yhteensä 42,8 (36,3) miljoonaa euroa.

POP Pankki -ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema

POP Pankkien riskienhallinnan sekä vakavaraisuuden hallinnan tavoitteet, periaatteet ja organisointi on kuvattu POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen 2018 liitteessä 4. Katsauskaudella ei ole tehty olennaisia muutoksia tilinpäätöksessä kuvattuihin tavoitteisiin, periaatteisiin tai organisointiin.

PANKKITOIMINNAN RISKIT

Luottoriski

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Erääntyneiden saamisten tunnusluvut säilyivät maltillisella tasolla. Henkilöasiakkaille myönnettävien luottojen osuus luottokannasta pysyi vuodenvaihteen tasolla, kun taas yritysasiakkaille myönnettävien luottojen osuus kasvoi hieman. Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) määrä laski vuodenvaihteen tasosta.

Luottokanta kasvoi vuodenvaihteesta 2,4 prosenttia 3 556,7 miljoonaan euroon (3 473,3). Pääosa luotonannosta kohdistuu vähäriskiseen henkilöasiakasluototukseen.

POP Pankkien yhteenliittymän yli 90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat 0,79 (0,89) prosenttia luottokannasta. Yhteenliittymän 30–90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat toisen vuosineljänneksen lopussa 0,67 (0,83) prosenttia luottokannasta. Luottoihin ja saamisiin kohdistuvat odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) vähenivät 7,2 prosenttia päättyen 28,4 (30,6) miljoonaan euroon.

POP Pankkien yhteenliittymän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Toisen vuosineljänneksen lopussa yhteenliittymällä oli yksi asiakaskokonaisuus, jonka kokonaisvastuut ylittivät 10 prosenttia yhteenliittymän omista varoista ja luokitellaan näin ollen suureksi asiakasriskiksi EU:n vakavaraisuusasetuksen 392 artiklan mukaan. Asiakaskokonaisuus kuuluu POP Pankki -ryhmään.

Luottoriskin seuranta perustuu järjestämättömien saamisten ja maksuviivästymien jatkuvaan seurantaan sekä luottosalkun laadun seurantaan. Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) määrän seuranta on

tärkeä osa luottoriskin hallintaa. Ennakoitavissa oleviin ongelmiin luoton hoidossa reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Likviditeettiriski

POP Pankki -ryhmän maksuvalmiusasema säilyi katsauskauden aikana vahvana. Yhteenliittymän LCR-suhdeluku (liquidity coverage ratio) 30.6.2019 oli 136 (121) prosenttia. POP Pankkien yhteenliittymällä oli 30.6.2019 LCR-kelpoisia likvidejä varoja ennen arvonnleikkauksia 338,2 (305,9) miljoonaa euroa, joista 11,8 (13,6) prosenttia oli käteistä ja keskuspankkisaatavia, 86,6 (86,4) prosenttia erittäin likvidejä, tason 1 arvopapereita ja 1,6 (0,0) prosenttia tason 2 arvopapereita. Luottolaitosten likviditeettiä säätelevä maksuvalmiusvaatimus LCR on vuoden 2018 alusta ollut 100 prosenttia.

Myös POP Pankki -ryhmän rahoitusasema säilyi vahvana katsauskauden aikana. Talletusten osuus luottokannasta pysyi korkealla tasolla ja rahoituksen saatavuus pysyi hyvänä. Keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj:lla on vuonna 2016 perustetut joukkovelkakirja- ja sijoitustodistusohjelmat, joiden puitteissa on laskettu liikkeeseen 75 miljoonan euron vakuudeton seniorilaina, 20 miljoonan euron suunnattu joukkovelkakirjalaina sekä 15 miljoonaa euroa sijoitustodistuksia. Lisäksi Bonum Pankki Oyj on katsauskauden aikana solminut 35 miljoonan euron lainaohjelman Pohjoismaiden Investointipankki NIB:n kanssa. Tukurahoituskanavien hyödyntäminen on monipuolistanut ryhmän varainhankintaa ja tukenut kannattavaa kasvua.

Markkinariski

POP Pankkien yhteenliittymän markkinariskiasema säilyi katsauskauden aikana maltillisena. Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan ja rajoitetaan sekä nykyarvomenetelmän että tulo-riskimallin kautta. Korkoriskiä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, jotka koostuvat anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista. Yhteenliittymän korkoriskiasema on maltillinen suhteessa sille asetettuihin rajoihin.

Sijoitustoiminnan markkinariskiä rajoitetaan omaisuusluokkien allokaation kautta ja vastapuolittain asetettavilla riskirajoilla. Yhteenliittymän sijoitusriskit ovat

maltillisella tasolla suhteessa niille asetettuihin rajoihin. Jäsenluottolaitosten liiketoimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kaupankäynti omaan lukuun tai asiakaskaupankäynti, vaan sijoitustoiminnan tarkoituksena on ensisijaisesti rahoitusylijäämän sijoittaminen ja likviditeetin hallinta. Jäsenluottolaitos tarvitsee yhteenliittymän riskienvalvontatoiminnon luvan tehdäkseen suoria valuuttamääräisiä sijoituksia, sijoituksia strukturoituihin tuotteisiin tai johdannais sopimuksia rahoitustaseen korkoriskin suojaustarkoituksessa.

Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien toteutumista minimoidaan tunnistamalla ja arvioimalla riskejä, arvioimalla kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riittävyyttä, henkilöstön jatkuvalla kehittämisellä ja kattavilla toimintaohjeilla sekä sisäisen valvonnan toimenpiteillä.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan uuden tuotteen tai palvelun arviointiprosessissa, jonka osana oleviin vaikuttavuusarviointeihin yhteenliittymän eri toiminnot osallistuvat. Yhteenliittymään kuuluvat jäsenluottolaitokset arvioivat operatiivisten riskien toteutumisen todennäköisyyttä ja vaikutuksia operatiivisen riskin itsearvioinneissa, jotka on laadittu tärkeimpien liiketoimintaprosessien pohjalta. Tiettyjen operatiivisten riskien varalta suojaudutaan vakuutusturvalla. Tietojärjestelmien toimintahäiriöistä aiheutuviin riskeihin on varauduttu jatkuvuus suunnitella.

VAKUUTUSTOIMINNAN RISKIT

Tarkastelukaudella merkittävimmät vakuutusriskit ovat liittyneet liiketoiminnan kannattavuuskehitykseen ja siinä erityisesti hinnoittelun ja asiakasvalinnan kehittämiseen ja liiketoiminnan volyymien riittävään kasvattamiseen kannattavuusnäkökulma huomioiden.

Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät IT-järjestelmäkokonaisuuteen kehittämiseen ja vakuutustoiminnan prosessien hallintaan skaalaamiseen ja kehittämiseen myynti-, asiakas- ja korvausvolyymien kasvaessa.

Tietoturvariskit ovat verkossa toimivalle yhtiölle merkittäviä, joten niiden hallintaan panostetaan voimakkaasti. Sijoitustoiminta on ollut turvaavaa eikä siihen ole kohdistunut merkittäviä riskejä.

KRIISINRATKAISUSUUNNITELMA

Vuonna 2017 käynnistynyt POP Pankki -ryhmän kriisinratkaisusuunnitelman laatiminen saatiin päätökseen keväällä 2019. POP Pankki -ryhmän kriisinratkaisuviranomaisena on Rahoitusvakuusvirasto. Rahoitusvakuusvirasto on 26.3.2019 päättänyt asettaa POP Pankkien yhteenliittymälle kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 8 luvun 7 §:ssä tarkoitetun omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärän (MREL-vaade), joka tulee astumaan voimaan 31.12.2019. Päätöksen mukaan MREL-vaateen määrä on 19,8 prosenttia kokonaisriskin määrästä.

VAKAVARAISUUDEN HALLINTA

POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuus oli hyvällä tasolla. Yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 20,5 (20,8) prosenttia ja ydinvakavaraisuussuhde 20,3 (20,5) prosenttia. Yhteenliittymä ei lue tilikauden voittoa omiin varoihin.

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa POP Pankkien yhteenliittymän pääomien riittävä määrä, laatu ja niiden tehokas käyttö. Pääomilla katetaan yhteenliittymän liiketoimintastrategiasta ja -suunnitelmasta aiheutuvat olennaiset riskit ja turvataan yhteenliittymän häiriötön toiminta odottamattomien tappioiden varalta. Tavoitteeseen pyritään dokumentoidulla ja systemaattisella vakavaraisuuden hallintaprosessilla, joka kytkeytyy kiinteästi yhteenliittymän ja jäsenluottolaitosten strategiaprosessiin ja liiketoiminnan suunnitteluun sekä johtamiseen.

Jäsenluottolaitokset tunnistavat ja arvioivat toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoittavat riskinkantokykynsä vastaamaan riskien yhteismäärää. Vakavaraisuutensa turvaamiseksi pankki asettaa riskiperusteiset pääomavoitteet ja laatii pääomasuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Pääomasuunnitelman laatimisessa käytetään yhteenliittymän jäsenluottolaitoksissa yhtenäisiä, keskusyhteisön riskienvalvontatoiminnon määrittelemiä laskentamenetelmiä. Jäsenluottolaitokset on Finanssivalvonnan myöntämän luvan nojalla vapautettu keskusyhteisön päätöksellä sekä omien varojen vaateesta ryhmän sisäisille erille että suurten vastaapuolten rajoituksista keskusluottolaitoksen ja jäsenluottolaitosten välisille erille.

POP Pankkien yhteenliittymän omat varat muodostuvat jäsenosuuksista, vanhan osuuskuntalain mukaisista lisäosuuksista, POP Osuuksista, kertyneistä voittovaroista sekä muista vapaista rahastoista. Lakisääteinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja ydinpääomalle 4,5 prosenttia. Vuoden 2015 alussa otettiin 8 prosentin vähimmäisvakavaraisuusvaatimuksen lisäksi käyttöön kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 prosenttia sekä muuttuva lisäpääomavaatimus, jonka viranomaiset voivat tarvittaessa asettaa 0 - 2,5 prosentin tasolle. Muuttuva lisäpääomavaatimus määräytyy luottolaitoksen taseessa olevien vastuiden kotimaan mukaan. Finanssivalvonta ei ole toistaiseksi asettanut muuttuvaa lisäpääomavaatimusta suomalaisille vastuille, joista yhteenliittymän jäsenluottolaitosten luotto- ja vastapuoliriski lähes kokonaan muodostuu. Yhteenlaskettu pääomavaade on raportointihetkellä 10,5 prosenttia.

Katsauskauden päättymisen jälkeen voimaan astuvat järjestelmäriskipuskurin lisäpääomavaatimus ja harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus (P2R). Järjestelmäriskipuskurin lisäpääomavaatimuksen soveltaminen 1,0 prosentin suuruisena alkaa 1.7.2019. Harkinnanvaraisen lisäpääomavaatimuksen soveltaminen 1,25 prosentin suuruisena alkaa 30.9.2019. Tulevat lisäpääomavaatimukset huomioiden POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuusvaatimus tulee olemaan 12,75 prosenttia, josta ydinpääomaa (CET1) on oltava 9,25 prosenttiyksikköä.

POP Pankkien yhteenliittymä on päättänyt olla soveltamatta vakavaraisuusasetuksen 473 a artiklan mukaisia IFRS 9 –siirtymäjärjestelyjä. Raportoiduissa omissa varoissa, pääomassa ja vähimmäisomavaraisuusasteessa on jo otettu huomioon IFRS 9:n käyttöönoton täysi vaikutus.

POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuuden yhteenvedo

(1 000 euroa)	30.6.2019	31.12.2018
Omat varat		
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	522 495	512 130
Vähennykset ydinpääomasta	-15 920	-11 358
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	506 576	500 772
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	3 239	3 952
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	3 239	3 952
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	509 815	504 724
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	2 268	2 371
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
Toissijainen (T2) pääoma yhteensä	2 268	2 371
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	512 083	507 096
Riskipainotetut erät yhteensä	2 494 381	2 443 632
josta luottoriskin osuus	2 264 778	2 213 845
josta vastuun arvonoikaisuriski (CVA)	-	1
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	24 288	24 470
josta operatiivisen riskin osuus	205 315	205 315
Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomapuskuri (2,5%)	62 360	61 091
Vastasyklinen pääomapuskuri	405	379
Ydinvakavaraisuussuhde (CET1-%)	20,3 %	20,5 %
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla (T1-%)	20,4 %	20,7 %
Kokonaisvakavaraisuussuhde (TC-%)	20,5 %	20,8 %
Pääomavaatimus		
Omat varat yhteensä	512 083	507 096
Pääomavaatimus yhteensä*	262 315	256 960
Puskuri pääomavaatimukseen	249 768	250 136
Vähimmäisomavaraisuusaste		
Ensisijainen pääoma	509 815	504 724
Vastuut yhteensä	4 521 043	4 471 092
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	11,3 %	11,3 %

* Pääomavaatimus yhteensä muodostuu minimivaatimuksesta 8,0 %, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 % ja ulkomaisten vastuuden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Yhteenlaskettu pääomavaatimus tulee nousemaan Finanssivalvonnan asettamien järjestelmäriskipuskurin lisäpääomavaatimuksen (1,0 %, voimaan 1.7.2019) ja harkinnanvaraisen Pilari 2 lisäpääomavaatimuksen (1,25 %, voimaan 30.9.2019) johdosta kumulatiivisesti 12,75 %:iin 30.9.2019 mennessä.

Loppuvuoden näkymät

Vuonna 2019 Suomen talouden bkt:n kasvuvauhdin arvioidaan hidastuvan 1,4 prosenttiin. Markkinakorkojen odotetaan pysyvän negatiivisina pidempään kuin alkuvuodesta ennustettiin. Asuntoluottojen korot ovat olleet laskussa ja pankkien asuntoluoton kateet ovat pienentyneet, mikä aiheuttaa haasteita pankkitoiminnan kannattavuudelle.

POP Pankki -ryhmän vuoden 2019 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan saman tasoiseksi tai korkeammaksi kuin vuoden 2018 tulos. Näkymiin vaikuttavat korkotason kehitys ja ryhmän strategisten kehittämistoimenpiteiden vaatimat panostukset. Sijoitusmarkkinoiden tilanteen uskotaan jatkuvan vaikeasti ennakoitavana, mikä aiheuttaa lisääntyvää tulosvolatiliteettia. Suurimmat tulokseen liittyvät epävarmuustekijät koskevat rahoitusvarojen arvostusta ja arvonalentumisia.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

POP Pankki -ryhmällä ei ole katsauskauden jälkeen ollut sellaisia merkittäviä liiketapahtumia, joilla olisi olennaista vaikutusta katsauskaudelta esitettyyn taloudelliseen informaatioon.

Puolivuositiedot 1.1.–30.6.2019

POP Pankki -ryhmän tuloslaskelma

(1 000 euroa)	Liite	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018	Muutos, %
Korkotuotot		38 101	37 452	1,7 %
Korkokulut		-4 479	-5 483	-18,3 %
Korkokate	4	33 622	31 969	5,2 %
Palkkiotuotot ja -kulut netto	5	15 031	15 111	-0,5 %
Sijoitusten nettotuotot	6	10 710	3 863	177,2 %
Vakuutuskate	7	5 379	4 497	19,6 %
Liiketoiminnan muut tuotot		4 094	3 956	3,5 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		68 837	59 396	15,9 %
Henkilöstökulut		-20 958	-20 114	4,2 %
Liiketoiminnan muut kulut		-26 177	-26 088	0,3 %
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä		-3 950	-3 318	19,0 %
Liiketoiminnan kulut yhteensä		-51 085	-49 520	3,2 %
Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	9	1 050	928	13,2 %
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien yhteisöjen tuloksista		5	-	...
Tulos ennen veroja		18 808	10 804	74,1 %
Tuloverot		-3 671	-2 588	41,9 %
Katsauskauden tulos		15 136	8 216	84,2 %
Josta				
POP Pankkien omistajien osuus		15 109	8 210	84,0 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		27	6	368,2 %
Yhteensä		15 136	8 216	84,2 %

POP Pankki -ryhmän laaja tuloslaskelma

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018	Muutos, %
Katsauskauden tulos	15 136	8 216	84,2 %
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon muutos			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	2 396	94	2450,5 %
Myyntivoitot / -tappiot			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	-1 150	-	...
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon rahaston muutos			
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	3 341	-1 037	-422,1 %
Katsauskauden laaja tulos	19 723	7 272	171,2 %
Katsauskauden laajan tuloksen jakautuminen			
POP Pankkien omistajien osuus katsauskauden laajasta tuloksesta	19 696	7 266	171,1 %
Määräysvallattomien omistajien osuus katsauskauden laajasta tuloksesta	27	6	368,2 %
Yhteensä	19 723	7 272	171,2 %

POP Pankki -ryhmän tase

(1 000 euroa)	Liite	30.6.2019	31.12.2018	Muutos, %
Varat				
Käteiset varat	8,10	39 961	81 117	-50,7 %
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	8,10	70 912	74 625	-5,0 %
Lainat ja saamiset asiakkailta	8,10	3 556 718	3 473 310	2,4 %
Johdannaiset	8,10	-	4	...
Sijoitusomaisuus	8,10	724 514	707 897	2,3 %
Sijoitukset osakkuusyrietyksissä ja yhteisyrietyksissä		174	166	4,9 %
Aineettomat hyödykkeet		16 066	11 217	43,2 %
Aineelliset hyödykkeet		33 765	30 025	12,5 %
Muut varat		35 713	26 680	33,9 %
Verosaamiset		5 557	4 478	24,1 %
Varat yhteensä		4 483 381	4 409 518	1,7 %
Velat				
Velat luottolaitoksille	8,10	39 643	3 030	1208,5 %
Velat asiakkaille	8,10	3 699 965	3 666 543	0,9 %
Vakuutusvelka	11	38 013	32 488	17,0 %
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	12	109 799	142 399	-22,9 %
Lisäosuuspääoma		20 997	21 416	-2,0 %
Muut velat		48 989	38 157	28,4 %
Verovelat		25 045	21 698	15,4 %
Velat yhteensä		3 982 451	3 925 730	1,4 %
Oma pääoma				
Osuuspääoma				
Jäsenosuudet		9 257	9 344	-0,9 %
POP Osuudet		55 136	55 326	-0,3 %
Osuuspääoma yhteensä		64 393	64 670	-0,4 %
Rahastot		160 962	152 105	5,8 %
Kertyneet voittovarot		275 120	266 586	3,2 %
POP Pankki-ryhmän omistajien osuus yhteensä		500 475	483 361	3,5 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		455	428	6,3 %
Oma pääoma yhteensä		500 930	483 788	3,5 %
Velat ja oma pääoma yhteensä		4 483 381	4 409 518	1,7 %

Laskelma POP Pankki -ryhmän oman pääoman muutoksista

(1 000 euroa)	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2018	64 670	-558	152 663	266 586	483 361	428	483 788
IFRS 16 Siirtymä	-	-	-	4	4	-	4
Oma pääoma 1.1.2019	64 670	-558	152 663	266 590	483 365	428	483 793
Katsauskauden laaja tulos							
Katsauskauden tulos	-	-	-	15 109	15 109	27	15 136
Muut laajan tuloksen erät	-	4 587	-	0	4 587	-	4 587
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	-	4 587	-	15 109	19 696	27	19 723
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osuuspääoman lisäys	-277	-	-	-	24 283	-	24 283
Voitonjako	-	-	-	-1 158	-1 158	-	-1 158
Rahastosiirrot	-	-	4 271	-4 271	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	-277	-	4 271	-5 429	23 124	-	23 124
Muut muutokset	-	-	-	-1 150	-1 150	-	-1 150
Oma pääoma 30.6.2019	64 393	4 028	156 934	275 120	500 475	455	500 930

(1 000 euroa)	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2017	62 791	8 849	148 930	264 631	485 201	448	485 649
IFRS 9 Siirtymä	-	-5 532	-	-1 546	-7 078	-	-7 078
Oma pääoma 1.1.2018	62 791	3 317	148 930	263 085	478 124	448	478 572
Katsauskauden laaja tulos							
Katsauskauden tulos	-	-	-	8 210	8 210	6	8 216
Muut laajan tuloksen erät	-	-943	-	-	-943	-	-943
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	-	-943	-	8 210	7 266	6	7 272
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osuuspääoman lisäys	84	-	-	-	84	-	84
Voitonjako	-	-	-98	-1 121	-1 218	-	-1 218
Rahastosiirrot	-	-	3 831	-3 831	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	84	-	3 733	-4 952	-1 134	-	-1 134
Muut muutokset	-	-	-	38	38	-	38
Oma pääoma 30.6.2018	62 874	2 374	152 664	266 382	484 294	454	484 748

POP Pankki -ryhmän rahavirtalaskelma

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018
Liiketoiminnan rahavirta		
Katsauskauden tulos	15 136	8 216
Oikaisut katsauskauden tulokseen	12 276	8 785
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-99 876	-50 486
Saamiset luottolaitoksilta	5 748	-5 482
Saamiset asiakkailta	-82 259	-79 464
Sijoitusomaisuus	-14 946	37 059
Muut varat	-8 420	-2 598
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	74 128	48 121
Velat luottolaitoksille	36 614	-4 315
Velat asiakkaille	33 426	47 112
Varaukset ja muut velat	6 389	8 748
Maksetut tuloverot	-2 301	-3 424
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	1 664	14 635
Investointien rahavirta		
Muiden sijoitusten vähennykset	1 054	-65
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-7 290	-3 008
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynnit	601	436
Investointien rahavirta yhteensä	-5 636	-2 637
Rahoituksen rahavirta		
Osuuspääoman muutos	-277	84
Maksetut osuuspääoman korot ja muu voitonjako	-1 158	-1 218
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	119 763	15 092
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-152 462	-14 991
Vuokrasopimusvelan maksut (IFRS 16)	-1 015	-
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-35 150	-1 034
Rahavarojen muutos		
Rahavarat tilikauden alussa	104 854	42 551
Rahavarat katsauskauden lopussa	65 732	53 516
Rahavarojen nettomuutos	-39 122	10 965

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018
Saadut korot	37 530	38 330
Maksetut korot	3 862	4 098
Saadut osingot	4 199	3 231
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Rahoitusvarojen arvonalentumiset	-1 050	-928
Poistot	4 547	3 925
Vakuutusvelan muutos	5 525	3 546
Muut	3 254	2 242
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut	12 276	8 785
Rahavarat		
Käteiset varat	39 961	23 812
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	25 770	29 704
Yhteensä	65 731	53 516

LIITETIEDOT

LIITE 1 POP Pankki -ryhmä

POP Pankki -ryhmä (jäljempänä myös Ryhmä) on POP Pankkien ja POP Pankkiliitto osk:n sekä niiden tytäryhteisöjen sekä yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostama finanssiryhmä, joka toimii Suomessa. POP Pankit ovat itsenäisiä, alueellisesti ja paikallisesti toimivia osuuspankkeja. POP Pankkiliitto osk toimii Ryhmän keskusyhteisönä. POP Pankki -ryhmän palvelut kattavat henkilöasiakkaiden, pienten yritysten sekä maa- ja metsätalousyritysten maksuliike-, kortti-, säästämisen ja sijoitus- sekä rahoituspalvelut. Vähittäispankkipalvelujen lisäksi Ryhmä tarjoaa vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille.

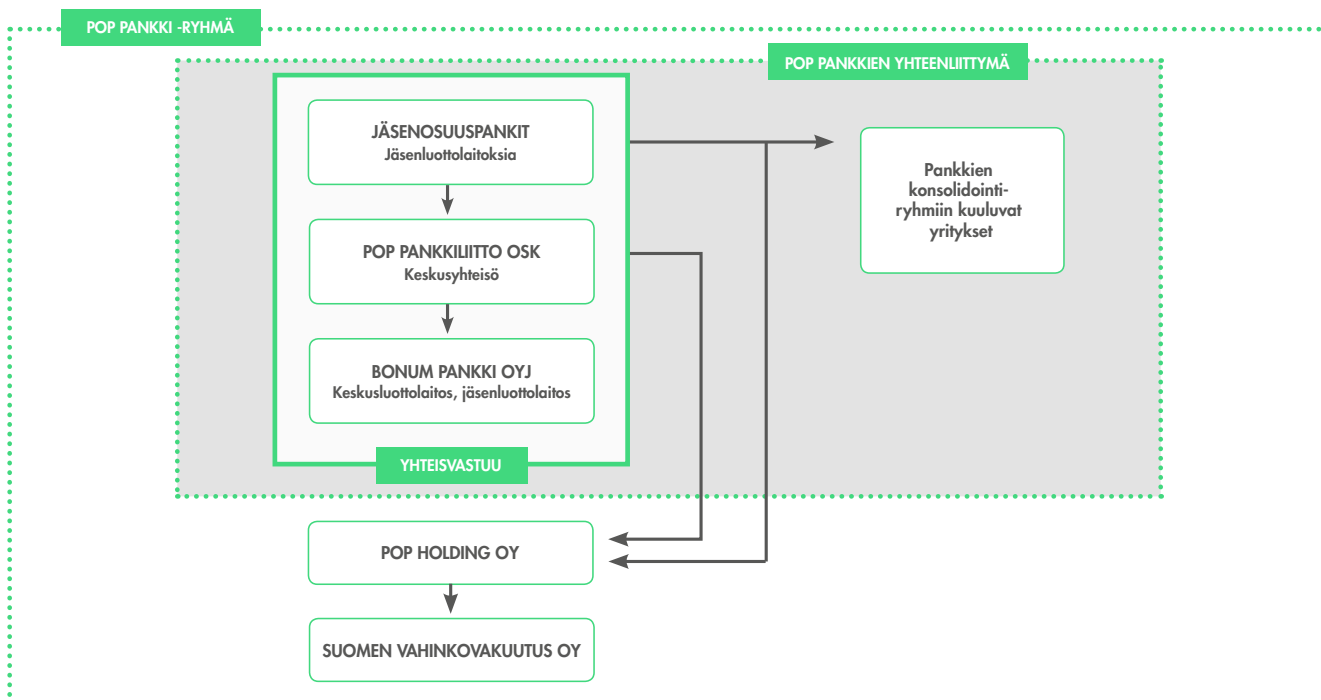
POP Pankkiliitto osk:n jäsenluottolaitoksia ovat 26 osuuspankkia sekä jäsenosuuspankkien keskusluottolaitoksena toimiva Bonum Pankki Oyj. POP Pankkien yhteenliittymä on Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä 599/2010 (jäljempänä Yhteenliittymälaki) määritelty juridinen kokonaisuus, jossa jäsenluottolaitoksilla ja keskusyhteisöllä on vastuu toistensa veloista ja sitoumuksista. POP Pankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö POP Pankkiliitto osk, sen jäsenluottolaitokset, näiden konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Jäsenluottolaitosten konsolidointiryh-

miin kuuluvat yritykset ovat pääasiassa kiinteistöyhtiöitä.

POP Pankki -ryhmään kuuluu POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös muita yhteisöjä. Merkittävimmät POP Pankki -ryhmään sisältyvät yhteenliittymään kuulumattomat yhteisöt ovat POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy, jotka eivät ole keskinäisen vastuun piirissä. POP Pankki -ryhmä ei muodosta kirjanpitolain 1336/1997 mukaista konsernia, eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa 610/2014 määriteltyä konsolidointiryhmää. POP Pankkiliitto osk:lla tai sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien mukaista määräysvaltaa, eikä Ryhmälle siten voida määritellä emoyhtiötä. Yhteenliittymälain mukaisesti POP Pankkiliitto osk:n hallitus on määritelty Ryhmälle sen rakenteeseen soveltuvat tilinpäätösperiaatteet siltä osin kuin IFRS-tilinpäätösstandardit eivät huomioi Ryhmän rakennetta. Tilinpäätösperiaatteet, jotka sisältävät kuvauksen jäsenosuuspankkien muodostamasta laskentateknisestä emoyhtiöstä, on esitetty POP Pankki -ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen 2018 liitteessä 2.

Alla olevassa kuvassa on esitetty POP Pankki -ryhmän rakenne sekä yhteenliittymään ja yhteisvastuun piiriin kuuluvat yhteisöt.

POP Pankki -ryhmä, POP Pankkien yhteenliittymä ja yhteisvastuu

POP Pankki -ryhmän rakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia katsauskaudella.

LIITE 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

POP Pankki -ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittu EU:ssa hyväksytyjä kansainvälisiä IFRS-standardeja (International Financial Reporting Standards) sekä standardeja koskevia tulkintoja (IFRIC) noudattaen.

Puolivuositarkastus 1.1.–30.6.2019 on laadittu IAS 34 Osavuositarkastukset -standardin ja POP Pankki -ryhmän yhdisteltyssä IFRS-tilinpäätöksessä 31.12.2018 esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Puolivuositarkastuksen lukuja ei ole tilintarkastettu. Puolivuositarkastuksen luvut esitetään tuhansina euroina, ellei toisin ole ilmoitettu. Laskelmissa ja taulukoissa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summasta. Kaikkien POP Pankki -ryhmään kuuluvien yhtiöiden toimintavaluutta on euro.

Jäljennös POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksestä ja puolivuositarkastuksesta on saatavissa keskusyhteisön toimittiloista osoitteesta Hevosenkä 3, 02600 Espoo tai sähköisesti osoitteessa www.poppankki.fi. POP Pankki -ryhmä julkaisee vain yhden osavuositarkastuksen.

Tilinpäätöksen esittämisen muutokset

POP Pankki -ryhmä esittää jatkossa yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat rahavirtalaskelmalla rahoituksen rahavirrassa.

Segmenttiraportoinnissa toimintasegmenteille kohdistamattomat erät ja ryhmän sisäisten erien eliminoinnit esitetään jatkossa segmenttikohtaisen taulukon yhteydessä.

Uusien standardien käyttöönotto

POP Pankki -ryhmä on ottanut käyttöön 1.1.2019 alkaen IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin, joka korvasi aiemman IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 -standardin mukaan vuokralle ottajan on merkittävä vuokrasopimukset

taseeseen vuokravalkana sekä siihen liittyvän käyttöoikeusomaisuuseränä. POP Pankki -ryhmän vuokravalka esitetään muissa veloissa ja siihen liittyvä korkokulu kokokatteessa. Vuokravalkan laskennassa käytetään lisäluoton korkoa. Käyttöoikeusomaisuuserä esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja siihen liittyvät poistot poistoissa ja arvonalentumisissa aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä. POP Pankki -ryhmä on soveltanut standardin sisältämiä helpotuksia, joita sovellettaessa enintään 12 kuukautta kestäviä sekä arvoltaan vähäisiä hyödykkeitä koskevia sopimuksia ei kirjata taseeseen. Näiden vuokrasopimusten kulut kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. Standardin käyttöönotto ei aiheuttanut muutoksia POP Pankki -ryhmän vuokralle annettujen sopimusten kirjanpitokäsittelyyn.

POP Pankki -ryhmällä on hankkinut käyttöönsä vuokrasopimuksiksi luokiteltavilla sopimuksilla pääasiassa toimitiloja, toimistolaitteita ja henkilökunnan työsuhteita. Vuokravalkaan määrittämisessä on huomioitu vuokratun omaisuuserän taloudellinen käyttöaika. Johdon oletuksilla on merkitystä etenkin toistaiseksi voimassa olevien sopimusten vuokravalkaan määrittelyssä ja lisäluoton koron määrittelyssä. Toistaiseksi voimassa oleville sopimuksille on määritetty johdon arvion perustuva vuokravalka silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että sopimukset on tehty irtisanomisaikaa pidemmäksi ajaksi. Diskonttauksessa käytettävänä lisäluoton korkona käytetään POP Pankkien yhteisliittymän keskusluottolaitoksen määrittämää korkoa ryhmässä sisäisesti myönnettyille luotoille.

Standardin käyttöönotolla ei ole olennaista vaikutusta POP Pankki -ryhmän tulokseen tai taloudelliseen asemaan. POP Pankki -ryhmä noudatti siirtymässä rajoitetusti takautuvaa menetelmää, jossa vertailutietoja ei oikaista ja mahdollinen kertynyt vaikutus kirjataan voittovarojen oikaisuksi. Standardin käyttöönotto lisäsi POP Pankki -ryhmän taseen käyttöomaisuuseriä ja muita velkoja 5 818 tuhatta euroa, minkä seurauksena taseen loppusumma kasvoi vastaavasti. Käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta omaan pääomaan.

Siirtymälaskelma IFRS 16 -standardin käyttöönottoon 1.1.2019

POP Pankki -ryhmä on ottanut vuokralle pääasiassa toimitiloja, työsuhdeautoja ja toimistolaitteita. IFRS 16 -standardin käyttöönotossa 1.1.2019 POP Pankki -ryhmä kirjasi 5 818 tuhannen euron käyttöoikeusomaisuuserän ja vastaavan vuokrasopimusvelan taseeseen.

IFRS 16 -standardin käyttöönoton vaikutukset on esitetty alla olevassa taulukossa.

Siirtymälaskelma	(1 000 euroa)
Operatiiviset vuokrasopimusveloitteet diskontattuna lisäluoton korolla 1.1.2019	4 043
Sopimusten jatkamisoptioiden ja taloudellisen käyttöajan arvioinnin huomioiminen	1 775
Vuokrasopimusvelka 1.1.2019	5 818

Vuokrasopimusvelka diskontattiin 31.12.2018 lisäluoton korolla 0,35 %

Käyttöoikeusomaisuuserät 1.1.2019

Toimitilat	5 134
Työsuhdeautot	249
Toimistolaitteet ja muu kalusto	439
Käyttöoikeusomaisuuserät yhteensä	5 822

Oma pääoma

Kertyneet voittovarot	4
-----------------------	---

LIITE 3 POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit

POP Pankki -ryhmän toimintasegmenttejä ovat pankki-toiminta ja vakuutus-toiminta. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen johdolle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Toimintasegmenttien raportoinnissa noudatetaan Ryhmän IFRS-tilinpäätöksessä sovellettuja laadintaperiaatteita, jotka on esitetty liitteessä 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet. POP Pankki -ryhmän ylin operatiivinen päätöksentekijä on Ryhmän keskusyhteisönä toimivan POP Pankkiliitto osk:n hallitus. Keskusyhteisön tehtävänä on vastata resurssien kohdistamisesta ja toiminnan tuloksellisuuden arvioinnista.

Pankkitoimintasegmentti sisältää jäsenosuuspankit ja Bonum Pankki Oyj:n. Osuuspankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa ja Bonum Pankki Oyj toimii näiden keskusluottolaitoksena. Pankkitoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat korkokate, palkkiotuotot ja sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstö-

kulut ja muut liiketoiminnan kulut.

Vakuutussegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka myöntää ajoneuvo-, omaisuus- ja henkilövakuutuksia henkilöasiakkaille. Vakuutus-toiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat vakuutusmaksutuotot ja sijoitustoiminnan nettotuotot. Vakuutus-toiminnan merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut.

Pankkitoimintasegmenttiin kuuluvien pankkien väliset liiketoimet on eliminoitu segmenttiraportoinnissa. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu markkinahintoihin. Pankkisegmentin ja vakuutussegmentin väliset liiketoimet esitetään sarakkeessa kohdistamattomat erät ja eliminoinnit. Kohdistamattomat erät sisältävät muihin toimintoihin liittyvät tuloslaskelma- ja tase-erät. Muihin toimintoihin kuuluvat merkittävimmät yhteisöt ovat POP Holding Oy ja POP Pankkiliitto osk.

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2019

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2019

(1 000 euroa)	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Korkokate	33 441	187	33 628	-6	33 622
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	15 299	-231	15 068	-37	15 031
Sijoitusten nettotuotot	10 210	793	11 003	-293	10 710
Vakuutuskate	-	5 379	5 379	-	5 379
Liiketoiminnan muut tuotot	3 985	184	4 169	-74	4 094
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	62 936	6 311	69 247	-410	68 837
Henkilöstökulut	-15 286	-3 442	-18 727	-2 231	-20 958
Liiketoiminnan muut kulut	-29 277	-1 382	-30 659	4 482	-26 177
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisesta ja aineettomista hyödykkeistä	-2 398	-910	-3 308	-642	-3 950
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-46 961	-5 734	-52 695	1 610	-51 085
Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	1 071	-21	1 050		1 050
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien yhteisöjen tuloksista	-	-	-	5	5
Tulos ennen veroja	17 046	556	17 603	1 205	18 808
Tuloverot	-3 437	-7	-174	-54	-3 671
Katsauskauden tulos	13 609	550	17 428	1 152	15 136
Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	62 936	6 311	69 247		
Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	197	-	197		

Tase 30.6.2019

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Varat					
Käteiset varat	39 961	-	39 961	-	39 961
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	65 386	9 241	74 627	-3 715	70 912
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 559 180	-	3 559 180	-2 463	3 556 718
Johdannaiset	-	-	-	-	-
Sijoitusomaisuus	780 132	39 957	820 089	-95 575	724 514
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	-	-	-	174	174
Aineettomat hyödykkeet	8 824	5 792	14 616	1 450	16 066
Aineelliset hyödykkeet	31 786	515	32 302	1 463	33 765
Muut varat	19 823	13 250	33 073	2 641	35 713
Verosaamiset	4 180	82	4 262	1 294	5 557
Varat yhteensä	4 509 273	68 755	4 578 111	-94 730	4 483 381
Velat					
Velat luottolaitoksille	39 573	-	39 573	71	39 643
Velat asiakkaille	3 706 271	-	3 706 271	-6 306	3 699 965
Vakuutusvelka	-	38 013	38 013	-	38 013
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	109 799	-	109 799	-	109 799
Lisäosuuspääoma	20 997	-	20 997	-	20 997
Muut velat	40 638	4 436	45 074	3 915	48 989
Verovelat	24 287	360	24 646	398	25 045
Velat yhteensä	3 941 564	42 809	3 984 374	-1 922	3 982 451

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2018

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2018

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Korkokate	31 824	151	31 975	-6	31 969
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	15 398	-239	15 158	-47	15 111
Sijoitusten nettotuotot	3 996	168	4 164	-301	3 863
Vakuutuskate	-	4 497	4 497	-	4 497
Liiketoiminnan muut tuotot	3 441	181	3 621	335	3 956
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	54 659	4 757	59 416	-20	59 396
Henkilöstökulut	-14 715	-3 423	-18 138	-1 976	-20 114
Liiketoiminnan muut kulut	-28 725	-1 347	-30 071	3 984	-26 088
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisesti ja aineettomista hyödykkeistä	-2 189	-699	-2 889	-430	-3 318
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-45 629	-5 469	-51 098	1 577	-49 520
Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	906	23	928	-	928
Tulos ennen veroja	9 935	-689	9 246	1 558	10 804
Tuloverot	-2 269	-15	-2 284	-304	-2 588
Määräysvallattomien omistajien osuus tuloksesta				-6	-6
Katsauskauden tulos	7 666	-704	6 962	1 248	8 210
Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	54 634	4 757	59 391		
Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	24	-	24		

Tase 31.12.2018

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Varat					
Käteiset varat	81 117	-	81 117	-	81 117
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	68 826	10 174	79 000	-4 375	74 625
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 475 795	-	3 475 795	-2 485	3 473 310
Johdannaiset	4	-	4	-	4
Sijoitusomaisuus	766 678	36 418	803 096	-95 199	707 897
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	-	-	-	166	166
Aineettomat hyödykkeet	4 101	5 980	10 081	1 136	11 217
Aineelliset hyödykkeet	28 654	31	28 685	1 340	30 025
Muut varat	15 665	8 965	24 629	2 050	26 680
Verosaamiset	3 340	15	3 355	1 124	4 478
Varat yhteensä	4 444 179	61 582	4 505 762	-96 244	4 409 518
Velat					
Velat luottolaitoksille	2 959	-	2 959	70	3 030
Velat asiakkaille	3 672 303	-	3 672 303	-5 760	3 666 543
Vakuutusvelka	-	32 488	32 488	-	32 488
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	142 399	-	142 399	-	142 399
Lisäosuuspääoma	21 416	-	21 416	-	21 416
Muut velat	31 131	3 600	34 731	3 426	38 157
Verovelat	21 506	192	21 698	-	21 698
Velat yhteensä	3 891 713	36 279	3 927 993	-2 263	3 925 730

LIITE 4 Korkotuotot ja -kulut

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	8	17
Saamisista asiakkailta	35 286	34 558
Saamistodistuksista		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista	203	199
Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta arvostettavista	1 920	1 814
Suojaavista johdannaissopimuksista	4	448
Muut korkotuotot	679	417
Korkotuotot yhteensä	38 101	37 452
Joista negatiiviset korkokulut	-1	1
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-180	-84
Veloista asiakkaille	-3 702	-4 918
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	-582	-474
Muut korkokulut	-15	-7
Korkokulut yhteensä	-4 479	-5 483
Joista negatiiviset korkotuotot	-499	-436
Korkokate	33 622	31 969

LIITE 5 Palkkiotuotot ja -kulut, netto

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	3 810	4 003
Talletuksista	106	128
Maksujenvälityksestä	8 695	8 392
Lainopillisista tehtävistä	1 130	980
Välitetystä toiminnasta	1 727	1 901
Takausten myöntämisestä	264	270
Rahastoista	1 190	1 206
Muut palkkiotuotot	577	590
Palkkiotuotot yhteensä	17 499	17 471
Palkkiokulut		
Maksujenvälityksestä	-1 979	-1 869
Muut palkkiokulut	-488	-491
Palkkiokulut yhteensä	-2 468	-2 360
Palkkiotuotot ja kulut, netto	15 031	15 111

LIITE 6 Sijoitusten nettotuotot

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta arvostettavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Myyntivoitot ja -tappiot	4	-
Arvostusvoitot ja -tappiot	315	-91
Osakkeet ja osuudet		
Osinkotuotot	3 820	3 103
Myyntivoitot ja -tappiot	213	-31
Arvostusvoitot ja -tappiot	5 921	-222
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta arvostettavat yhteensä	10 274	2 759
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Myyntivoitot ja -tappiot	-11	11
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	32	640
Muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavat osakkeet ja osuudet		
*) Osinkotuotot	398	128
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavat yhteensä	420	779
Suojauslaskennan nettotuotot	0	8
Valuuttatoiminnan nettotuotot	155	142
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	1 599	1 525
Myyntivoitot ja -tappiot	-54	298
Muut tuotot sijoituskiinteistöistä	113	61
Vastike- ja hoitokulut	-1 193	-1 096
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä	-597	-606
Muut kulut sijoituskiinteistöistä	-6	-7
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	-138	175
Sijoitusten nettotuotot yhteensä	10 710	3 863

*) Osinkotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista oman pääoman ehtoisista käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista osakkeista on 7 tuhatta euroa

LIITE 7 Vakuutuskate

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	25 328	20 649
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-4 544	-3 407
Vakuutusmaksutuotot brutto	20 784	17 243
Jälleenvakuuttajien osuus	-394	-364
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	20 390	16 879
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-13 503	-11 727
Korvausvastuun muutos	-5 626	-2 251
Korvauskulut yhteensä, brutto	-19 129	-13 978
Jälleenvakuuttajien osuus	4 119	1 596
Korvauskulut yhteensä	-15 011	-12 382
Vakuutuskate	5 379	4 497

VAROJA JA VELKOJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 8 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Rahoitusvarat 30.6.2019

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Suojaavat johdannaiset	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Käteiset varat	39 961	-	-	-	-	39 961
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	70 915	-	-	-	-3	70 912
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 585 263	-	-	-	-28 545	3 556 718
Johdannaiset	-	-	-	-	-	-
Saamistodistukset	-	11 081	-	465 912	*)	476 994
Osakkeet ja osuudet	-	211 884	-	1 886	-	213 770
Rahoitusvarat yhteensä	3 696 139	222 965	-	467 799	-28 548	4 358 355
Muut varat						125 026
Vastaavaa 30.6.2019						4 483 381

*) Saamistodistuksista on kirjattu Käyvän arvon rahastoon odotettavissa olevia luottotappioita 1 266 tuhatta euroa.

Merkittävimmät käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat oman pääoman ehtoiset instrumentit ovat Visa Inc C-osakkeita. POP Pankki -ryhmä on luopunut kaudella Samlink Oy:n omistuksesta.

Rahoitusvarat 31.12.2018

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Suojaavat johdannaiset	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Käteiset varat	81 117	-	-	-	-	81 117
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	74 630	-	-	-	-5	74 625
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 504 014	-	-	-	-30 704	3 473 310
Johdannaiset	-	-	4	-	-	4
Saamistodistukset	-	11 294	-	442 502	*)	453 796
Osakkeet ja osuudet	-	215 922	-	3 751	-	219 673
Rahoitusvarat yhteensä	3 659 761	227 215	4	446 253	-30 709	4 302 523
Muut varat						106 995
Varat yhteensä 31.12.2018						4 409 518

*) Saamistodistuksista on kirjattu Käyvän arvon rahastoon odotettavissa olevia luottotappioita 1 303 tuhatta euroa.

Merkittävimmät käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat oman pääoman ehtoiset instrumentit ovat Samlink Oy:n osakkeita.

Rahoitusvelat 30.6.2019

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	39 643	39 643
Velat asiakkaille	3 699 965	3 699 965
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	109 799	109 799
Lisäosuuspääoma	20 997	20 997
Rahoitusvelat yhteensä	3 870 404	3 870 404
Muut velat		112 047
Vastattavaa 30.06.2019		3 982 451

Rahoitusvelat 31.12.2018

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	3 030	3 030
Velat asiakkaille	3 666 543	3 666 543
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	142 399	142 399
Lisäosuuspääoma	21 416	21 416
Rahoitusvelat yhteensä	3 833 387	3 833 387
Muut velat		92 342
Vastattavaa 31.12.2018		3 925 730

LIITE 9 Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

Kauden aikana kirjatut arvonalentumistappiot

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2019	1.1.–30.6.2018
ECL-muutos luottotappioina poistetuista saamisista	642	565
ECL-muutos saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	1 396	1 814
ECL-muutos saamistodistuksista	39	-21
Lopulliset luottotappiot	-1 026	-1 430
Arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista	1 050	928

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) määrässä tilikauden aikana tapahtuneet muutokset on esitetty alla olevissa taulukoissa.

Saamiset asiakkailta

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2019	3 763	4 125	22 822	30 709
Siirrot vaiheeseen 1	194	-1 019	-2 518	-3 343
Siirrot vaiheeseen 2	-131	1 167	-2 211	-1 174
Siirrot vaiheeseen 3	-64	-504	4 704	4 137
Uusien luottojen myöntämisestä johtuva lisäys	1 113	384	588	2 085
Taseesta pois kirjaamisesta johtuva vähennys	-283	-336	-2 662	-3 280
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-605	-157	801	40
Laskentaparametrien muutoksen vaikutus	4	0	12	16
Lopullisen luottotappion kirjaamisesta johtuva vähennys	-	-	-642	-642
Vaikutus yhteensä	229	-464	-1 925	-2 161
ECL 30.6.2019	3 991	3 660	20 897	28 548

Saamistodistukset

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2019	134	1 170	-	1 303
Siirrot vaiheeseen 1	7	-82	-	-75
Siirrot vaiheeseen 2	-3	11	-	7
Uusien sijoitusten hankinnasta johtuvat lisäykset	66	297	-	363
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-37	-215	-	-252
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-7	-73	-	-80
Vaikutus yhteensä	25	-63	-	-37
ECL 30.6.2019	159	1 107	-	1 266

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2019	279	75	226	580
Siirrot vaiheeseen 1	6	-25	-38	-58
Siirrot vaiheeseen 2	-15	48	-15	19
Siirrot vaiheeseen 3	-1	0	12	11
Sitoumusten lisäykset	156	47	46	250
Sitoumusten vähennykset	-15	-7	-22	-44
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-93	8	29	-56
Vaikutus yhteensä	39	70	12	122
ECL 30.6.2019	319	145	238	702
ECL 1.1.2019	4 175	5 369	23 048	32 593
ECL 30.6.2019	4 469	4 913	21 135	30 516

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2018	3 461	5 745	22 960	32 167
Siirrot vaiheeseen 1	287	-2 069	-3 538	-5 320
Siirrot vaiheeseen 2	-127	1 349	-3 819	-2 597
Siirrot vaiheeseen 3	-93	-371	5 017	4 553
Uusien luottojen myöntämisestä johtuva lisäys	1 020	773	1 534	3 327
Taseesta pois kirjaamisesta johtuva vähennys	-275	-368	-1 643	-2 287
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-500	-242	383	-358
Laskentaparametrien muutoksen vaikutus	0	-1	871	871
Lopullisen luottotappion kirjaamisesta johtuva vähennys	-	-	-565	-565
Vaikutus yhteensä	311	-929	-1 759	-2 377
ECL 30.6.2018	3 773	4 816	21 201	29 790

Saamistodistukset

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2018	130	1 291	-	1 303
Siirrot vaiheeseen 1	1	-32	-	-31
Siirrot vaiheeseen 2	-4	61	-	57
Uusien sijoitusten hankinnasta johtuvat lisäykset	57	283	-	340
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-54	-183	-	-236
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-6	-104	-	-111
Vaikutus yhteensä	-5	24	-	19
ECL 30.6.2018	125	1 316	-	1 440
ECL 1.1.2018	3 591	7 036	22 960	33 470
ECL 30.6.2018	3 897	6 132	21 201	31 230

Luottoriskiä sisältävät erät vaiheittain 30.6.2019

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Saamiset asiakkailta	3 193 503	273 493	118 267	3 585 263
Saamistodistukset	415 182	50 732	-	465 913
Taseen ulkopuoliset erät	242 407	12 376	1 592	256 375

Luottoriskiä sisältävät erät vaiheittain 31.12.2018

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Saamiset asiakkailta	3 067 653	305 972	130 389	3 504 014
Saamistodistukset	390 858	51 644	-	442 502
Taseen ulkopuoliset erät	224 763	12 157	2 022	238 941

LIITE 10 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot**Rahoitusvarat**

(1 000 euroa)	30.6.2019		31.12.2018	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat	39 961	39 961	81 117	81 117
Lainat ja saamiset	3 627 630	3 701 639	3 547 935	3 567 550
Johdannaiset	-	-	4	4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	222 965	222 965	227 215	227 215
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavat	467 799	467 799	446 253	446 253
Yhteensä	4 358 355	4 432 364	4 302 523	4 322 139

Rahoitusvelat

(1 000 euroa)	30.6.2019		31.12.2018	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Talletukset	3 699 965	3 658 200	3 666 543	3 630 497
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	109 799	112 242	142 399	142 925
Muut rahoitusvelat	60 640	60 027	24 446	24 446
Yhteensä	3 870 404	3 830 469	3 833 387	3 797 868

Käypään arvoon arvostettujen erien käyvän arvon hierarkiatasot

Käypään arvoon arvostetut erät 30.6.2019

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat				
Osakkeet ja osuudet	203 898	-	7 986	211 884
Saamistodistukset	5 086	-	5 996	11 081
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavat				
Osakkeet ja osuudet	-	-	1 886	1 886
Saamistodistukset	281 641	182 966	1 306	465 912
Yhteensä	490 624	182 966	17 174	690 764

Käypään arvoon arvostetut erät 31.12.2018

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat				
Osakkeet ja osuudet	208 786	-	7 136	215 922
Saamistodistukset	5 494	-	5 800	11 294
Johdannaiset	-	4	-	4
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavat				
Osakkeet ja osuudet	-	-	3 751	3 751
Saamistodistukset	244 669	196 027	1 806	442 502
Yhteensä	458 949	196 031	18 493	673 472

Rahoitusvarat ja -velat merkitään taseeseen käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenoon. POP Pankki -ryhmä soveltaa IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardia. Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja arvostaminen on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitteessä 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.

Käyvän arvon hierarkiat

Taso 1 sisältää rahoitusinstrumentit, joiden arvo määräytyy likvideiltä markkinoilta saatavien markkinahintanoteerausten perusteella. Likvideiksi markkinoiksi katsotaan sellaiset markkinat, joilta hintanoteeraukset saadaan säännöllisesti. Tähän ryhmään merkitään kaikki julkisesti noteeratut arvopaperit.

Taso 2 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit, joiden arvostuksessa käytetään yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä tai -malleja, jotka perustuvat todennettavissa oleviin markkinahintoihin perustuviin oletuksiin. Tasolle 2 merkittyjen rahoitusinstrumenttien käypä arvo voi perustua esimerkiksi rahoitusvälineen osien markkinanoteerauksesta johdettuun arvoon. Tähän ryhmään merkitään mm. korkojohdannaiset sekä muut instrumentit, joilla ei käydä kauppaa likvideillä markkinoilla.

Taso 3 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit ja muut varat, joiden käypä arvo ei perustu markkinanoteerauksiin tai arvostusmenetelmien tai -mallien avulla todennettavissa olevien markkinahintojen perusteella laskettuun arvoon.

Arvostusmenetelmissä käytettyihin oletuksiin liittyy usein epävarmuutta. Tasolle 3 merkittyjen varojen käypä arvo perustuu usein kolmannelta osapuolelta saatuun hintatietoon. Tähän ryhmään merkitään noteeraamattomat osakkeet ja rahastot sekä sijoituskiinteistöt.

Siirrot käyvän arvon hierarkiatasojen välillä

Katsauskaudella on siirretty arvopapereita 482 tuhatta euroa hierarkiatasolta 3 hierarkiatasolle 1.

Tasolle 3 merkittyjen toistuvasti käypään arvoon arvostettujen rahoitusvarojen tapahtumat

(1 000 euroa)	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2019	12 936	5 557	18 493
+ Hankinnat	1 087	200	1 287
- Myynnit	-96	-2 225	-2 321
- Kauden aikana erääntyneet	-259	-	-259
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet arvonmuutokset	9	0	9
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvonmuutokset	306	-	306
+/- Muun laajan tuloksen eriin kirjatut arvonmuutokset	-	141	141
- Siirrot tasolle 1 ja 2	-	-482	-482
Tase 30.6.2019	13 982	3 192	17 174

Tasolle 3 merkittyjen toistuvasti käypään arvoon arvostettujen rahoitusvarojen tapahtumat

(1 000 euroa)	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	1 262	16 873	18 135
IFRS 9 -siirtymä	8 711	-8 711	-
Avaava tase 1.1.2018	9 973	8 162	18 135
+ Hankinnat	5 533	782	6 315
- Myynnit	-2 435	-417	-2 852
- Kauden aikana erääntyneet	-448	-1 748	-2 196
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet arvonmuutokset	35	-4	31
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvonmuutokset	278	-	278
+/- Muun laajan tuloksen eriin kirjatut arvonmuutokset	-	-848	-848
- Siirrot tasolle 1 ja 2	-	-370	-370
Tase 31.12.2018	12 936	5 557	18 493

Herkkyyshanalyysi tasolle 3 merkityille rahoitusvaroilta

30.6.2019

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat	13 982	1 258	-1 258
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat	3 192	296	-296
Yhteensä	17 174	1 258	-1 258

31.12.2018

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat	12 936	1 128	-1 128
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat	5 557	663	-663
Yhteensä	18 493	1 792	-1 792

Tasolle 3 merkittyjen toistuvasti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen käyvän arvon herkkyys on laskettu korkosidonnaisille sijoituksille olettamalla korkotason muuttuvan yhden prosentin ja muille sijoituksille olettamalla arvopaperin käyvän arvon muuttuvan 15 prosenttia.

POP Pankki -ryhmällä ei ole kertaluonteisesti käypään arvoon arvostettuja varoja.

LIITE 11 Vakuutusvelka

(1 000 euroa)	30.6.2019	31.12.2018
Vakuutusmaksuvastuu	20 249	15 704
Jälleenvakuuttajien osuus	-527	-
Korvausvastuu	26 681	21 055
Jälleenvakuuttajien osuus	-8 390	-4 272
Vakuutusvelka yhteensä	38 013	32 488

Vakuutusvelka muodostuu vakuutusvastuusta ja korvausvastuusta. Vakuutusmaksutulon kirjataan vakuutusmaksut niiltä sopimuskausilta, jotka ovat alkaneet tilikauden aikana. Katsauskauden jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta kirjataan taseeseen vakuutusmaksuvelkana. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti että aikaisempiin vakuutusmaksutuottoihin suhteutetusta kollektiivivaruksesta ja sisältää korvaukset kauden päättyessä jo sattuneista, mutta vielä maksamatta olevista vahingoista sekä vielä ilmoittamatta olevista vahingoista.

LIITE 12 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

(1 000 euroa)	30.6.2019	31.12.2018
Joukkovelkakirjalainat	94 802	99 913
Sijoitustodistukset	14 998	42 485
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	109 799	142 399

Bonum Pankilla on 750 miljoonan euron joukkovelkakirjalainaohjelma, jonka puitteissa laskettiin huhtikuussa liikkeeseen vakuudeton 75 miljoonan euron kolmen vuoden seniorilaina korvaamaan kesäkuussa erääntynyt 100 miljoonan euron seniorilaina. Bonum laski alkuvuonna liikkeeseen myös 20 miljoonan euron kaksivuotisen suunnatun joukkovelkakirjalainan. Molemmat lainat on listattu Helsingin pörssissä.

Bonum Pankin sijoitustodistusohjelma uusittiin tammikuussa ja ohjelman kokoa kasvatettiin 250 miljoonaan euroon. Katsauskauden aikana sijoitustodistuksia erääntyi 32,5 miljoonan euron edestä ja laskettiin liikkeeseen yksi sijoitustodistus nimellisarvoltaan 5 miljoonaa euroa.

LIITE 13 Annetut vakuudet

(1 000 euroa)	30.6.2019	31.12.2018
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	2 546	2 546
Kiinnitykset	400	400
Suomen Pankille annettu vakuus	17 155	16 805
Annetut vakuudet yhteensä	20 101	19 751

LIITE 14 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

(1 000 euroa)	30.6.2019	31.12.2018
Takaukset	20 245	20 332
Luottolupaukset	236 130	218 609
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	256 375	238 941

LIITE 15 Lähipiiritiedot

POP Pankki -ryhmän lähipiiriin kuuluvat POP Pankkiliitto osk:n hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin kuuluu myös POP Pankkiliitto osk:n toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa. Lisäksi lähipiiriin kuuluvat edellä mainittujen henkilöiden määräysvallassa olevat yritykset.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2018 jälkeen.

LISÄTIETOJA

Toimitusjohtaja Pekka Lemettinen, puh. 040 5035411
Liiketoimintajohtaja Jaakko Pulli, puh. 050 4200925.

www.poppankki.fi/pop-pankki-ryhma

Espoossa 16.8.2019

POP Pankkiliitto osk:n hallitus

Puolivuosisikatsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu

POP Pankki